

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ САНУ, ОДЕЉЕЊЕ ЗА МЕХАНИКУ

<http://www.mi.sanu.ac.rs/colloquiums/mechcoll.htm>

<http://www.mi.sanu.ac.rs/colloquiums/collsems.htm>

ПРОГРАМ СЕМИНАРА МЕХАНИКЕ ЗА АПРИЛ 2012.

Предавања ће се одржавати средом са почетком у 18.00 часова, у сали 301 F на трећем спрату зграде Математичког института САНУ, Кнез Михаилова 36/III, (зграда преко пута главне зграде САНУ).

Среда, 4 април 2012 у 18 сати (18h)

Предавање No. 1185

Немања Зорић, асистент, студент докторских студија, Машински факултет Универзитета у Београду.

Предавање уврштено у програм Семинара механике на предлог ментора проф. др **Зорана Митровића**, Машински факултет Универзитета у Београду.

Анализа вибрација и оптимално управљање паметних танкозидних композитних структура применом самоподешавајућег фази-логичког управљања

Апстракт. Перформансе паметних структура за активно управљање вибрација зависе од положаја пиезоелектричних актуатора и сензора као и од примењеног управљачког алгоритма [1, 2]. Конвенционалне методе управљања нису се показале као успешне због комплексности деформабилне структуре као и стохастичке природе спољних побуда [3]. Да би се избегли ови проблеми, предложено је фази-логичко управљање (FLC) са подешавањем фактора скалирања у реалном времену [4, 5] за управљање вибрација танкозидних композитних греда и плоча. Проблем је формулисан применом методе коначних елемената засноване на „TSD“ теорији. Функције припадности FLC-а оптимизоване су применом „Particle swarm“ оптимизационог алгоритма (PSO). Фактори скалирања FLC-а подешавају се у реалном времену уз помоћ „посматрача максимума“. Приказано је неколико нумеричких примера за композитне греде и плоче у случајевима импулсне, периодичне и случајно генерисане побуде за „једноулазну-једноизлазну“ (SISO) и „вишеулазну-вишеизлазну“ (MIMO) конфигурацију. У случају MIMO конфигурације, оптимални положај пиезоелектричних актуатора нађен је из помоћ PSO алгоритма и систем великих димензија је разложен на мање подсистеме паралелне структуре. У циљу представљања ефикасности представљеног управљања, добијени резултати упоређени су са одговарајућим резултатима у случајевима конвенционалних управљања и FLC-а са константним факторима скалирања.

Литература

- [1] Gupta, V., Sharma M. and Thakur N. 2010. “Optimization Criteria for Optimal Placement of Piezoelectric Sensors and Actuators on a Smart Structure: A Technical Review,” Journal of Intelligent Material Systems and Structures, 0:1-17.
- [2] Wang, Y. and Inman, D. J. 2011. “Comparison of Control Laws for Vibration Suppression Based on Energy Consumption,” Journal of Intelligent Material Systems and Structures, 22:795-809.
- [3] Mat Darius, I. Z. and Tokhi, M. O. 2005. “Soft computing-based active vibration control of a flexible structure,” Engineering Application of Artificial Intelligence, 18:93-114.
- [4] Woo, Z-W, Chung H-Y and Lin J-J. 2000. “A PID type fuzzy controller with self-tuning scaling factors,” Fuzzy Sets and Systems, 115:321-326.
- [5] Bouallegue, S., Haggege, J., Ayadi, M. and Benrejeb, M. “PID-type fuzzy logic controller tuning based on particle swarm optimization,” Engineering Application of Artificial Intelligence, Manuscript in press.

Утицај аеродинамичких коефицијената на стабилност лета класичних осносиметричних пројектила

Увод. Одређивање аеродинамичких коефицијената и дериватива је урађено са адекватним полуемпиријским прорачунима и експериментално у функцији Махових бројева и нападног угла за три компоненте аеродинамичке силе и момента. Извршена је компаративна анализа добијених резултата и оцењен утицај на параметре стабилности лета.

Модел класичног осносиметричног пројектила. Представљен је модел класичног пројектила 40 мм. Стабилност невођеног пројектила је описана помоћу параметара стабилности – компоненти нападног угла, пригушних коефицијената једначине стбилности и фактора динамичке и жirosкопске стабилности. Описани параметри су израчунати за вредности аеродинамичких коефицијената и дериватива добијених прорачуном и експериментом у аеро тунелу. Аеродинамичка оптерећења добијена експериментално су мерена помоћу унутрашње шестокомпонентне аероваге ABLE 1.00 МКХХИИИА. Номинални мерни опсежи аероваге су 2800 N за нормалну силу, 620 N за бочну силу, 134 N за аксијалну силу, 145 Nm за момент пропињања, 26 Nm за момент скретања и 17 Nm за момент ваљања.

Аеродинамички коефицијенти. Током аеродинамичких испитивања у аеротунелу Т-38, аеродинамички коефицијенти су мерени за 14 различитих вредности Махових бројева и за сваки Махов број 21 вредност нападног угла од -10° до 10° . Карактеристичне функционалне зависности су представљене графички и упоредно са прорачунским вредностима.

Анализа параметара стабилности. Кретање модела пројектила је симулирано са моделом лета са шест степени слободе и моделом стабилности. Упоредне вредности параметара током лета су представљене графички као зависности нападног угла, пригушних коефицијената стабилности и фактора динамичке и жirosкопске стабилности током лета у односу на пут или време.

Утицај аеродинамичких коефицијената на стабилност лета. Вредности аеродинамичких коефицијената су вариране од -15% до 15% у складу са упоредном анализом експерименталних и прорачунских вредности и анализиран њихов утицај на параметре стабилности. Утицај су представљени графички на следећим сликама.

Аксијални АД коефицијент утиче на пригушни коефицијент стаилности, факторе динамичке и жirosкопске стабилности, као и на угаону брзину ротације. Динамички деривативи АД коефицијента момента пропињања утичу значајније на пригушни коефицијент стабилности и факторе динамичке и жirosкопске стабилности. Статички дериватив АД коефицијената нормалне силе утиче на фактор динамичке стабилности. Деривативи Магнусове силе, односно моманта утичу на значајно повећање пригушних коефицијената стабилности и динамички фактор стабилности.

Закључак. Стабилност класичних осносиметричних пројектила је под значајним утицајем вредности и карактера промене следећих аеродинамичких коефицијената: аксијалног на највећи броја параметара стабилности, најинтензивнијег утицаја динамичких дериватива аеродинамичког коефицијента момента пропињања и дериватива Магнусовог момента (момнента скретања).

Среда, 18 април 2012 у 18 сати (18h)

Предавање No. 1187

Проф. др Драгомир Н. Зековић, Машински факултет Универзитета у Београду. (Пројект ОН 174001)

Динамика међаничких система са нелинеарним неолономним везама - III део

Предавач ће приказати резултате истраживања који су публиковани у радовима:

1. Dragomir N. Zeković, Dynamics of mechanical systems with nonlinear nonholonomic constraints – I The history of solving the problem of a material realization of a nonlinear nonholonomic constraint, ZAMM · Z. Angew. Math. Mech. 91, No. 11, 883 – 898 (2011) / DOI 10.1002/zamm.201000228

2. Dragomir N. Zeković, Dynamics of mechanical systems with nonlinear nonholonomic constraints – II Differential equations of motion, ZAMM · Z. Angew. Math. Mech. 91, No. 11, 899 – 922 (2011) / DOI 10.1002/zamm.201000229

3. Dragomir N. Zeković, On the motion of a nonholonomically constrained system in the nonresonance case, *Mechanics Research Communications* 38 (2011) 330–333

Среда, 25 април 2012 у 18 сати (18h)

Предавање No. 1188

Проф. др Томислав Петровић, Машински факултет Универзитета у Нишу (Пројект ОН 174001)

Нова конструкција решења међанизама за трансформацију кретања са кинематичком побудом

Овде ће бити представљена два нова модела међанизама за трансформацију кретања и то

:

- Завојни међанизам за трансформацију једносмерног кружног у двосмерно праволинијско кретање са импулсним управљањем
- Зупчасти међанизам за трансформацију кружног у кружно кретање са екстремно великим преносним односом

Оба међанизама представљају нова конструкциона решења за која је затражена и остварена патентна заштита у земљи или иностранству. Ови међанизми се базирају на примени диференцијалног зупчастог преносника са два степена слободе кретања. Карактеришу се кинематичком принудом при трансформацији кретања и могућношћу привремене или трајне промене структуре одузимањем прекобројног степена слободе кретања чиме се остварује жељена карактеристика при трансформацији. За сваки међанизам понаособ описани су принципи трансформације кретања и дате су основне једначине које описују међузависност геометријских и кинематичких параметара система. Указано је на основне принципе управљања новић међанизама за трансформацију кретања и дата основна конструкциона извођења која могу наћи практичну примену. Израђени су физички модели новић ситема за трансформацију кретања и приказан је њићов рад.

*****

*****

Предавања ће се одржавати средом са почетком у 18.00 часова, у сали 301 F на трећем спрату зграде Математичког института САНУ, Кнез Мићаилова 36/III, (зграда преко пута главне зграде САНУ).

Позив научницима и истраживачима да пријаве своја предавања

Пријава потенцијалног предавача треба да садржи апстракт предавања до једне странице на српском језику ћирилицом и превод на енглески језик, као и CV обима до две странице. Пријаву послати на адресу управника Одељења за механику у виду Word DOC на адресу: khedrih@eunet.rs

Катица Р. (Стевановић) Хедрић
Управник Одељења за механику